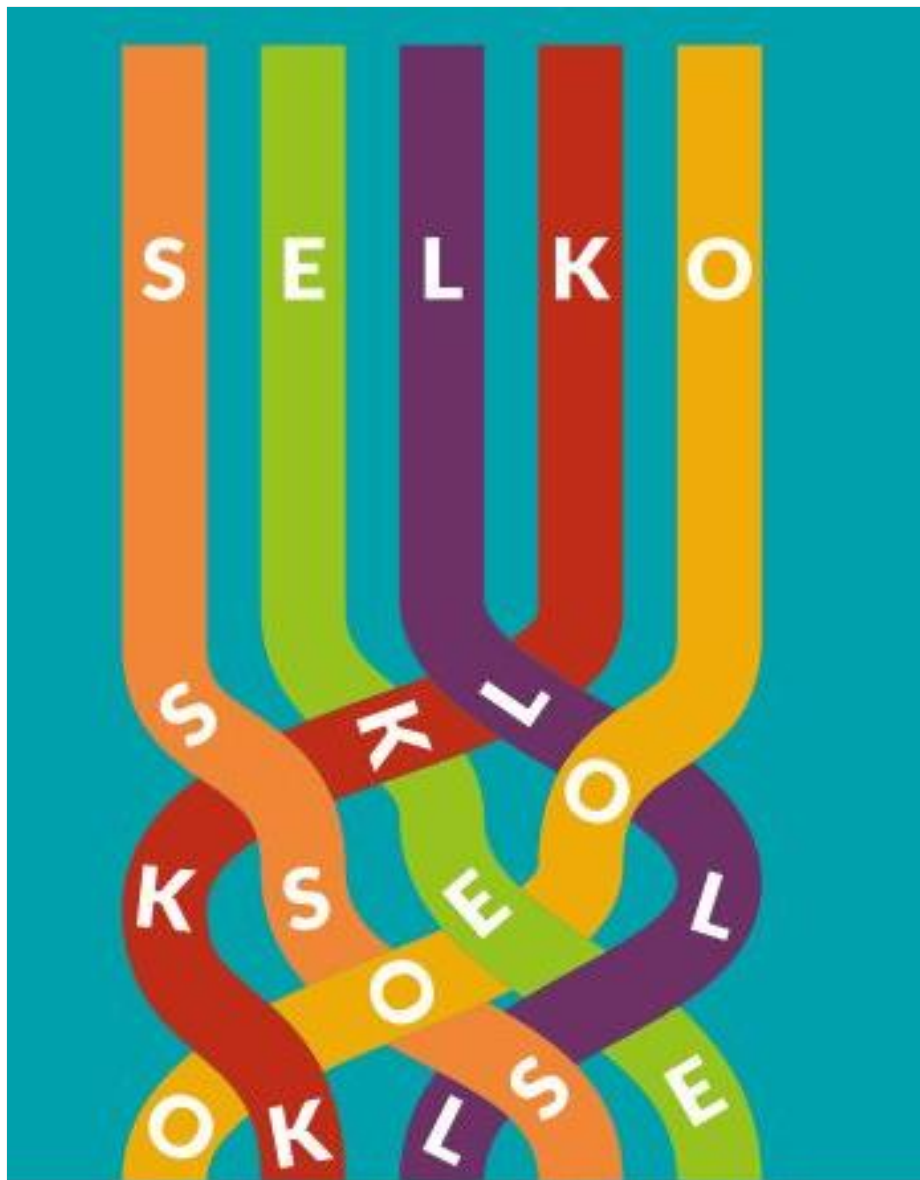

Selkokieli lukutaidon kehittämisen tukena

12.11.2020

Ella Airaksinen

Selkokeskus

ella.airaksinen@kvl.fi

Puheenvuoron rakenne

Mikä
selkokieli?

Kenelle
selkokieltä?

Miksi selkokieltä?

Miten
selkokieltä?

Mitä
selkokielellä?

Mikä selkokieli?

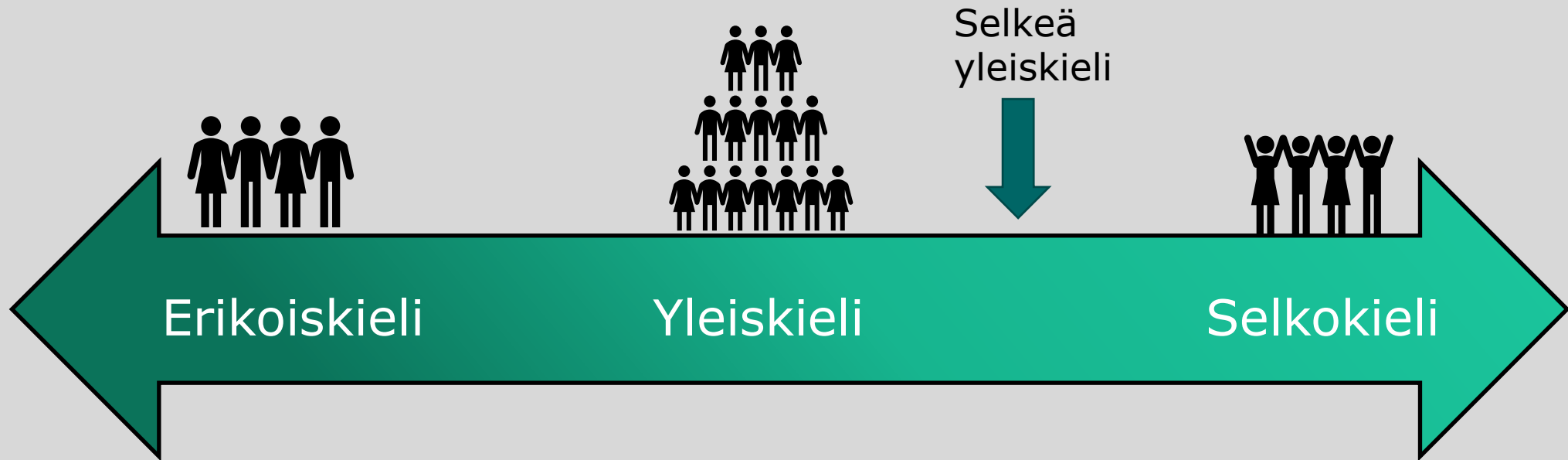

Selkokielen määritelmä

Selkokieli on suomen kielen muoto, joka on **mukautettu sisällöltään, sanastoltaan ja rakenteeltaan** yleiskieltä luettavammaksi ja ymmärrettävämmäksi.

Se on **suunnattu ihmisille**, joilla on **vaikeuksia lukea ja ymmärtää** yleiskieltä.

Selkokieli on suomen kielen muoto

Mikä tässä on vaikeaa?

Jos testi otetaan, mutta tuloksen saaminen viivästyy, voi kouluun tai varhaiskasvatukseen palata yhden oireettoman päivän jälkeen, jos lapsi ei tiettävästi ole altistunut varmistetulle koronavirustapaukselle eikä perheestä kukaan ole matkaillut ulkomailla edeltävän 14 vrk aikana.

([THL](#))

Mitä tehdä tekstille?

Jos testi otetaan, mutta tuloksen saaminen viivästyy, voi kouluun tai varhaiskasvatukseen palata yhden oireettoman päivän jälkeen, jos lapsi ei tiettävästi ole altistunut varmistetulle koronavirustapaukselle eikä perheestä kukaan ole matkaillut ulkomailla edeltävän 14 vrk aikana.

Joskus voi kestää kauan,
ennen kuin testin tulos on valmis.
Lapsi voi palata kouluun tai päivähoitoon,
jos hänellä ei ole ollut oireita edellisenä päivänä.

Lapsi ei saa palata kouluun tai päivähoitoon, jos

- hän on altistunut koronavirukselle,
eli hän on voinut saada viruksen jostakin
- joku hänen perheestään on matkustanut
ulkomailla viimeisen 14 päivän aikana.

Kenelle selkokieltä?

Kuka tarvitsee selkokieltä?

- Selkokieltä voivat tarvita henkilöt
 - joiden kielelliset vaikeudet johtuvat pysyvästä neurobiologisesta poikkeavuudesta (taustalla esim. kehitysvamma, kehityksellinen kielihäiriö, lukivaikeus, ADHD)
 - joiden kielelliset taidot ovat heikentyneet (taustalla esim. muistisairaus tai afasia)
 - joille suomi ei ole äidinkieli (esim. kielenoppijat, vähemmistökielten puhujat)

Selkokielestä voivat hyötyä myös esimerkiksi

- mielenterveyskuntoutujat
- pitkäaikaissairaat henkilöt
- päihdekuntoutujat
- lukemaan tottumattomat henkilöt

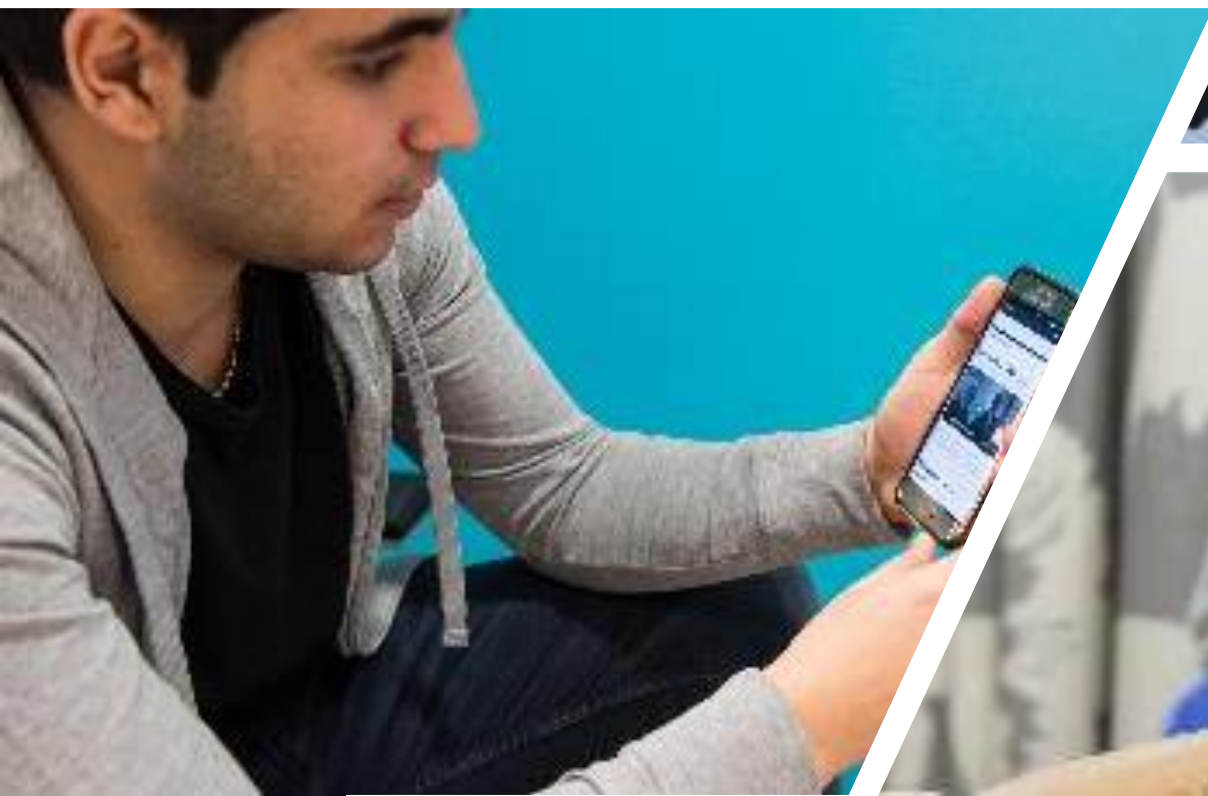

SUOMESSA NOIN **11-14%** VÄESTÖSTÄ TARVITSEE SELKOKIELTÄ

Selkokielen tarvearvio 2019

- selkokieltä tarvitsee Suomessa **650 000–750 000** henkilöä (11–14 % väestöstä)
- perustuu eri kohderyhmiä koskeviin tilastotietoihin (esim. Tilastokeskus, Kelan tiedot Suomen väestöstä) ja lukutaitotutkimuksiin (PISA 2009 ja 2012 sekä PIAAC 2012)

Miksi selkokieltä?

Miksi käyttää selkokieltä?

"Minun mielestäni, selkokieli ei ole yhtä pelottavaa kuin yleiskieltä, siis se on antanut minulle kannustusta jatkaa minun suomen kielen oppimista. Ymmärrän selkokielellä kirjoitettu ja sanottu ohjeita, ilmauksia, uutisia, kirjoja, mutta en ymmärrä viranomaisten kirjeiden sisällöstä koska ne ovat yleiskielellä. Toivon, että lähitulevaisuudessa, myös virallisia asiakirjoja saa selkokielellä."

– Mohor Banerjee, suomen kielen oppija

Miksi käyttää selkokieltä?

"Selkokieiset potilasohjeet ovat auttaneet potilaita hoitamaan itseään oikein. Selkokiekisiltä verkkosivuilta he löytävät tiedot nopeammin ja tehokkaammin kuin ennen yleiskielisiltä. Jos viestimme näistä asioista vaikealla kielellä, ihmiset eivät ymmärrä ohjeita ja hoitavat itseään väärin. Silloin tuhlataan kaikkien aikaa, potilaan, hoitajan, lääkärin, sairaalan ja yhteiskunnan. Eikä vain aikaa, vaan myös rahaa."

– Riikka Törnroos, Satasairaalan
selkokielikoordinaattori

Selkokieli ja saavutettavuus

- Selkokieli on osa saavutettavuutta!

Selkokieli tukee lukutaidon kehittymistä

- lukemisen mahdollistaja
- oppiminen ja tiedon omaksuminen
- väylä yleiskielen käyttöön
- osallistuminen ja arkielämästä selviytyminen

Miten selkokieltä?

Lukija

Kirjoita lukijan näkökulmasta.
Suuntaa sanasi lukijalle.
Suosi *sinä*-muotoa.

Mieti, mitä tietoja lukija
tarvitsee.

Osoita selvästi, mikä on
tekstisi tarkoitus.

Valitse sopiva ja kohtelias
sävy.

Yleiskielellä:

Koulutusmahdollisuuksia osaamisen
kehittämiseksi työpaikalla on runsain
mitoin.

Selkokielellä:

Koulutus työssä

Saat koulutusta,
kun sinun täytyy oppia
uusi asia työpaikalla.

Kokonaisuus ja sisältö

Kirjoita tärkein asia ja lukijalle uusi tieto ensin.

Jäsennä tekstiä ja rakenna siihen kokonaisuuksia.

Tue lukemista otsikoilla.

Rajaa ja karsi tekstin sisältöjä, mutta varo aukkoja.

Yleiskielellä:

Koulutusmahdollisuuksia osaamisen kehittämiseksi työpaikalla on runsain mitoin.

Selkokielellä:

Koulutus työssä

Saat koulutusta,
kun sinun täytyy oppia
uusi asia työpaikalla.

Sanasto

Selitä tai korvaa vaikeat sanat ja käsitteet.

Vältä pitkiä, abstrakteja, kuvallisia ja vanhoja sanoja.

Käytä tuttuja ja helppoja arkipäivän sanoja.

Suosi lyhyitä, konkreettisia ja kotoperäisiä sanoja.

Yleiskielellä:

Koulutusmahdollisuuksia osaamisen kehittämiseksi työpaikalla on runsain mitoin.

Selkokielellä:

Koulutus työssä

Saat koulutusta,
kun sinun täytyy oppia
uusi asia työpaikalla.

Rakenteet

Suosi lyhyitä lauseita ja virkkeitä. Kerro yhdessä lauseessa yksi tärkeä asia.

Käytä yleisiä kielen rakenteita: joku tekee jotakin.

Karsi pois vaikeat rakenteet: harvinaiset sijamuodot ja verbimuodot.

Muista sidosteisuus: pikkusanat *kun, ja, mutta, koska, kuitenkin...*

Yleiskielellä:

Koulutusmahdollisuuksia osaamisen kehittämiseksi työpaikalla on runsain mitoin.

Selkokielellä:

Koulutus työssä

Saat koulutusta,
kun sinun täytyy oppia
uusi asia työpaikalla.

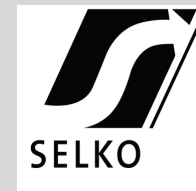

Miten sanoisit helpommin?

Yleiskieli

- Asiakaspalvelun toimipisteeseen otetaan yhteyttä puhelimitse (09 454545) informaatiota tuotteen palautusmahdollisuuksista saamiseksi.

Selkokieli

- Soita asiakaspalveluun, jos haluat palauttaa tuotteen. Asiakaspalvelun numero on 09 454545.

Yleiskielestä selkokieleen

THL

Toimintakyvyn arviointi

Toimintakyvyn arviointi on tärkeä osa muun muassa sosiaali- ja terveysalan ja työvoimahallinnon ammattilaisten työtä. He arvioivat erilaisten menetelmien avulla asiakkaidensa toimintakykyä.

Toimintakyvyn arvioinnissa kerätään, yhdistetään ja tulkitaan sekä kuvailevaa tietoa että mittaus- ja arviointituloksia. Kokonaiskuva henkilön toimintakyvystä muodostuu asiakkaan oman, hänen läheisen ja ammattilaisen arvioista.

Tulosten perusteella

- tehdään päätöksiä etuuksista ja palveluista
- suunnitellaan toimenpiteitä
- arvioidaan toimenpiteiden vaikutuksia.

THL

Toimintakyvyn arviointi selkokielellä

Tällä sivulla kerrotaan toimintakyvyn arvioinnista asiakkaalle ja hänen läheisilleen.

Mitä toimintakyky on?

Toimintakyky kertoo siitä, miten selviät arjessa. Pystytkö nousemaan portaita? Kuuletko muiden puhetta? Oletko tyytyväinen elämääsi?

Toimintakyvyssä on monia eri osa-alueita. Niitä ovat esimerkiksi

- liikkuminen
- ajattelu ja ymmärtäminen
- ihmissuhteet
- mielen hyvinvointi

Mitä selkokielellä?

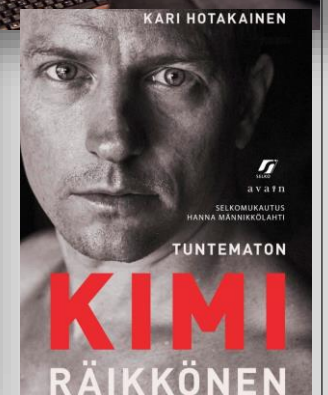
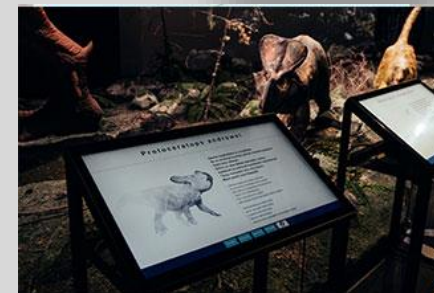

Selkotunnus ilmaisee, että jokin julkaisu on selkokieltä

Selkokielistiä materiaaleja

- Kirjoja
- Ajankohtaistietoa
- Verkkosivuja
- Esitteitä ja oppaita
- Videoita
- Selkokielisiä materiaaleja koottuna Selkokeskuksen sivuilla

Selkokirjat

- Suomessa ilmestynyt yli 400 selkokirjaa
- Vuosittain ilmestyy 20–30 uutta selkokirjaa
- Kaikki suomenkieliset selkokirjat [selkokirjatietokannassa](https://selkokirjatietokannassa.fi)

Ajankohtaistietoa selkokielellä

- [Selkosanomat](#)
- [LL-Bladet](#)
- [Yle Uutiset selkosuomeksi](#)
- [Leija](#)

Tietoa sivustosta | Ota yhteyttä | Tilaa Selkosanomat | Selkosanomat F

Selkosanomat

Etusivu | Kotimaa | Ulkomaat | Urheilu | Viihde | Teema | Uutisarkisto | Uutisia kuvilla

Syömme enemmän kasviksia ja vähemmän lihaa

Kotimaa 26.6.2020 Suomalaiset syövät nyt vähemmän lihaa ja enemmän kasviksia kuin aiemmin. Myös kaura ja erilaiset kauratuotteet ovat suosittumia.

Varo punkkeja!

Kotimaa 26.6.2020 Kesällä on olemassa riski, että punkki puree. Kannattaa olla varovainen, koska punkit voivat levittää tauteja. Joka vuosi monia tuhansia suomalaisia sairastuu borreliosiin, jota punkit levittävät.

Pääkirjoitus

On aika loma rauhoittua

Kesä on vihdoin my Suomessa. Ihmiset puistoihin ja uimara

Petri Kuittu

Sanastoa koronaviruks

Koko maailmassa uusi koronavirus, ja saattaa aiheuttaa vi taudin. Selkosanomat selittää yleisiä sano kasetista, jotka liitty koronavirukseen.

Kasvokkain

Teema Marcus Ra on tiedetoimittaja ja Monet hänen kirjoitt kirjat ja jutut käsitte ilmastomuutosta.

Äänestys

Mikä on parasta kesässä?

Vastauksia yhte 31

Vapaus (7 ääntä, 2

Loma (5 ääntä, 16

SUOMENASH

Tupakkapolitiikka Tupakka Alkoholi Materiaalit Ajankohtaista Tietoa meistä

Kehitys Suomessa

Tupakan myynti tuo valtiolle verotuloja. Suomen virallinen tupakkapolitiikka keskittyi 1960-luvulle saakka siihen, että valtion verotulot lisääntyvät. Lisäksi tupakan valmistamisen ja myymisen piti olla kannattavaa. Tupakan kulutus kasvoi, ja samalla

Mitä on tupakkapolitiikka?

Tupakkapolitiikkaa ohjaa ja johtaa sosiaali- ja terveysministeriö.

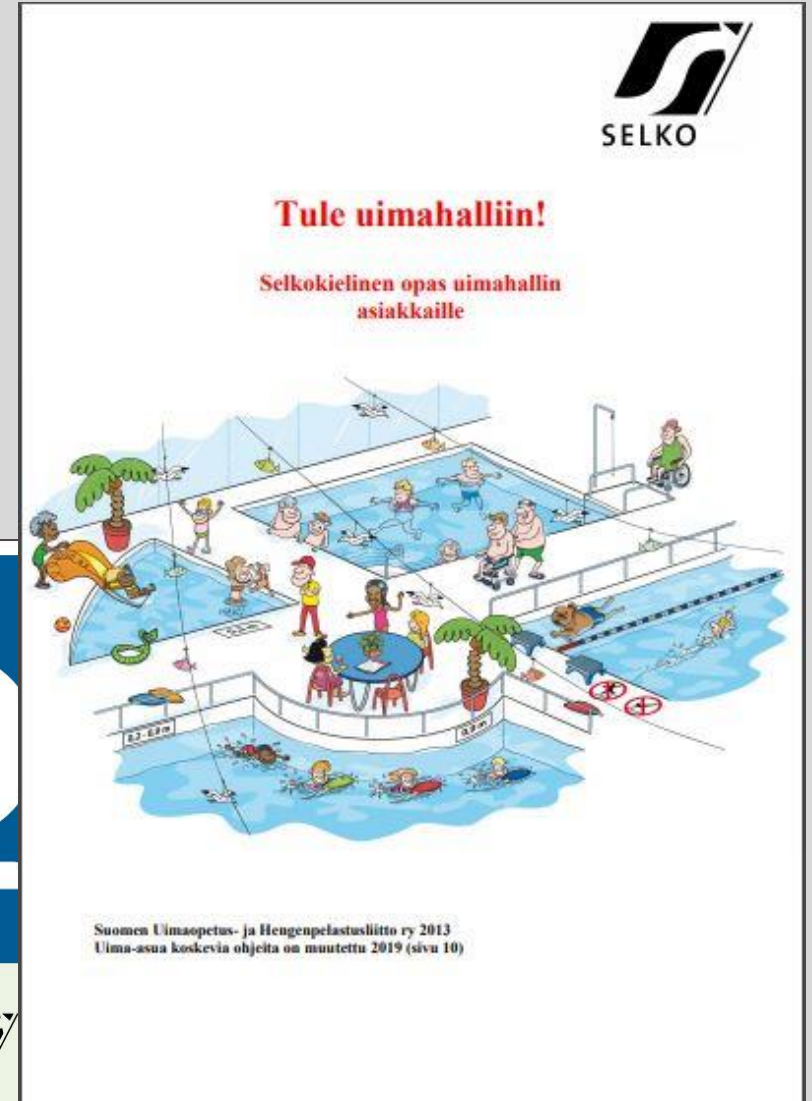
Tupakkapolitiikan tavoite on, että tupakkatuotteiden ja muiden nikotiinituotteiden käyttö loppuu.

Tupakkapolitiikalla tarkoitetaan toimenpiteitä, joilla

- ehkäistään tupakkatuotteiden käytön aloittamista

Sinä voit olla vapaaehtoinen!

Vapaaehtoistyö sopii kaikille

Vapaaehtoistyö on työtä,
josta ei makseta palkkaa.

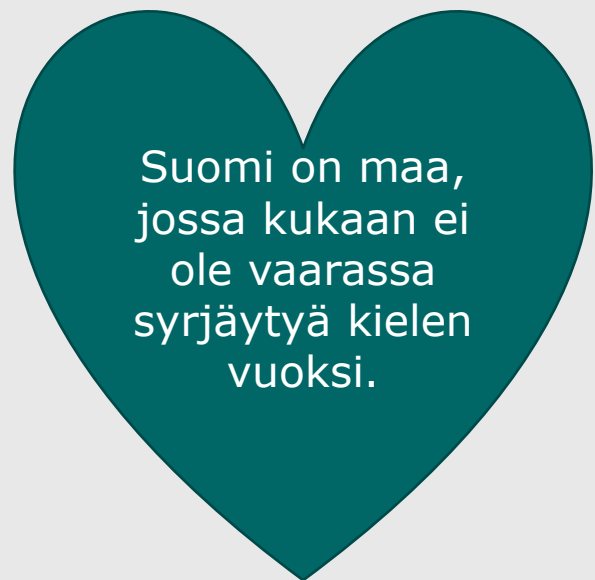
Saat vapaaehtoistyöstä hyvän mielen.

Voit tehdä asioita, jotka kiinnostavat sinua,
kun olet vapaaehtoinen.

Voit esimerkiksi auttaa muita ihmisiä.

Selkokeskus

- selkokielen asiantuntijakeskus Suomessa
- selkokielen ja selkokielisten tiedonvälityksen ja kulttuurin edistäminen
- selkokirjallisuuden valtionavustus
- Selkosanomat-lehti
- selkokielen koulutukset ja tekstipalvelut
- selkotunnuksen myöntäminen
- www.selkokeskus.fi,
www.selkosanomat.fi

Lukemista ja lukutaitoa edistäviä kampanjoita

- Nyt käynnissä [Selkokirjojen sankarit -kampanja](#)
- Kampanjassa tehty
 - selkokirjasankareiden videoterveisiä
 - virtuaalisia kouluvierailuita
 - vinkkilista selkokirjoista

Käytä selkokieltä!

Sinä ♥ selkokieli

- selkokieline puhe ja kirjoitus
 - selkokieline viestintä
 - selkomateriaalien vinkkaaminen
- lukeminen ja ymmärtäminen mahdolliseksi mahdollisimman monelle

KÄYTÄ SELKOKIELTÄ!

Pikaopas selkokieeliseen kommunikointiin

<https://selkokeskus.fi/selkokieli/materiaaleja/pikaopas-selkokieeliseen-kommunikointiin/>

Lisää tietoa selkokielestä

Selkokieli. Saavutettavan kielen opas
(Leealaura Leskelä 2019)

Selkokirjoittajan tekstilajit

(Leealaura Leskelä & Auli Kulkki-Nieminen 2015)

Haavoittuva keskustelu

(Leealaura Leskelä & Camilla Lindholm, toim. 2012)

Koulutuksia syksyllä 2020

- 25.11.2020 Puhu selkokieltä!
- 10.12.2020 Selkokielen tekstityöpaja
- <https://selkokeskus.fi/koulutukset/tulevat-koulutukset/>

Selkokieli

suomen kielen
yksinkertaistettu
muoto

perustuu ohjeisiin ja
suosituksiin

tarkoitettu henkilöille,
joille yleiskielen
ymmärtäminen vaikeaa
tai mahdotonta

hyödyttää noin 650
000–750 000 ihmistä
Suomessa

mahdollistaa
yhteiskunnan
toimintaan
osallistumisen ja
kirjallisuudesta
nauttimisen

osa saavutettavuutta

Yhteystiedot

Selkokeskus
Linnoitustie 2 B, 02600 Espoo
puhelin (09) 34809 240
selkokeskus@kvl.fi
www.selkokeskus.fi

Facebook ja Twitter @selkokeskus

Tilaa Selkokeskuksen uutiskirje sähköpostiisi:
<https://kehitysvammaliitto.creamailer.fi/subscribe/Ce9BiXiQ3GHc2>

Kiitos! 😊

Kysymyksiä,
kommentteja?

ella.airaksinen@kvl.fi